

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 7:23
סוף זמני ק"ש - 9:00
- 9:36
סוף זמן תפלה - 10:43
דף היומי לשבת: ב"ב ס'

בס"ד, עש"ק פ' עקב - פרק ה' - שנת תשפ"ד לפ"ק

פרשת עקב

"ואתפש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם"
(ש:יז). ופירש"י: 'לחת' [חסר וא"ו] כתיב, ששתיים שוות. ויש להבין, מהיכן מוכח ששתייהן שוות? ועוד, מה הפירוש 'שתייהן שוות' - האם הכוונה לגודלן או לכובדן?

בספר פנינים עה"ת מובא מהג"ר יהונתן אייבשיץ זצ"ל: והנה נחלקו חז"ל (שקלים טז:) היאך עשרת הדברות היו כתובות על הלוחות, חד אמר חמשה בלוח אחד וחמשה בלוח השני, וחד אמר עשרת הדברות על כל לוח.

והמפרשים הקשו: כיצד יכול הי' משה לשבור את הלוחות; הלא ידוע שהלוחות היו עשויות מאבן הנקראת 'סנפירון' (sapphire), ואין אדם יכול לשברה, כמו שמספר המדרש (איכה ד:י) שאדם אחד נתן סנפירון על הסדן (anvil) וניסה לפוצעו ע"י פטיש, והתוצאה היתה שהסדן נבקע לשנים והפטיש גם הוא נשבר, ואילו הסנפירון נשאר כשהי'?

ותירצו המפרשים, שהרי ידוע (מגילה ב:) שהאותיות מ"ם וסמ"ך - שסביבותיהן אויר - היו עומדות בנס. וא"כ כיון שמשה זרק את הלוחות לקרקע, אזי המ"ם וסמ"ך התפרקו, וזה הכוונה 'ואשברם'.

אולם תירוץ זה יתכון רק אם נאמר שבכל לוח נכתבו כל עשרת הדברות. אך אם נכתבו רק חמש דברות בכל לוח, אזי רק בלוח הראשון [שבו חמשת הדברות הראשונות] שייך לומר שהוא 'נשבר', משום שרק בו נמצאות האותיות מ' וס' [לא תעשה לך פסל, "ששת ימים" וכדומה], אולם בלוח השני אין כלל אותיות מ' וס', והיאך אמר משה 'ואשברם' בלשון רבים - הרי רק לוח אחד נשבר?

ומכאן מוכח שבכל לוח נכתבו כל עשרת הדברות, ולכן יכול הי' משה לשבור את שניהם.

ועתה יובנו דברי רש"י: כיון שמשה אמר 'ואשברם לעיניהם' בלשון רבים, צריך לומר ששני הלוחות נשברו, וזאת רק אם נאמר שבכל לוח נכתבו כל עשרת הדברות. וזה שכתב רש"י 'שתייהן שוות', שהרי אם בכל אחת היו רק חמש דברות, אז לא היו שוות!

בענין למה לא תיקנו בתפילת שמונה עשרה פסוקי קרבן התמיד כמו שתיקנו בתפילת מוסף לומר פסוקי קרבנות מוסף

בפרשת זוהי' אם שמוע" כתוב "ולעבדו בכל לבבכם" (יא:יג) ודרשו חז"ל בספרי, ובריש מס' תענית ב. ומובא ברש"י כאן: איזו היא עבודה שבלב - הוי אומר, זו תפילה.

"ונשל ה' אליך את הגוים האל מפניך מעט מעט לא תוכל כלתם מהר פן תרבה עליך חית השדה" (ז:כב). במושב זקנים לבעלי התוס' איתא: פירש"י, לפי שגלוי לפניו שעתידים לחטוא, לפיכך מתייראין מן החי'. ותימה, כשם שהחטא גורם שהחיות זייקום, כך יגרום החטא שהאומות היושבים שם זייקום, א"כ מה תועלת יש בשיבת האומות מן החיות שנאמר בהן "מעט מעט אגרשנו מפניך וגו'" (שמות כג:ל). וי"ל, אע"פ שעתידין לחטוא, אפילו הכי האומות לא יוכלו להזיקם מפני שהם רשעים יותר מהם, כדכתיב "לא בצדקתך וגו' [כי ברשעת הגוים האלה וגו']" (ט:ה). אבל מן החיות שאין בהם חטא יש לדאוג, לכך נאמר "מעט מעט [אגרשנו מפניך] וגו'".

במדרש (ב"ר פל"ג א') מסופר איך שאלכסנדר מוקדון נסע למלך קצאי לאחורי הרי החושך, וראה איך שדן דין ממונות בין שני אנשים שכל אחד רצה לוותר לגבי השני, ופסק מלך קצאי שכן האחד ישא את בת השני, וממילא יבוא הממון לשניהם. וכששאל את אלכסנדר איך הוא הי' פוסק את הדין, השיב שהי' הורג את שני בעלי הדין והי' הממון הולך למלכות. שאל מלך קצאי את אלכסנדר: האם מטר יורד בארצו ואם השמש זורחת שם. והשיב: כן. שוב שאל: האם נמצאות בהמות דקות בארצו, והשיב: כן. אמר מלך קצאי: לא בזכותכם המטר יורד והשמש זורחת, אלא בזכות הבהמות, שנאמר "אדם ובהמה תושיע ה'" (תהלים לו:ז) - 'אדם' בזכות בהמה 'תושיע ה'".

בשו"ע בהל' ברכות (או"ח סי' קס"ז סע' ו') מובא דאסור לדבר בין ברכה לאכילה אא"כ הוא מהדברים שהם צרכי סעודה, כגון: "תנו מאכל לבהמה". וכותב המג"א (סק"ח): מאכל לבהמה - הוי צרכי סעודה, דאסור לטעום קודם שיתן לבהמתו (ברכות מ.). אבל שתות - אדם קודם [לבהמה], כדאשכחן ברבקה שאמרה "שתה וגם גמליך אשקה" (ספר חסידים סי' תקל"א).

ועיין ביד אפרים על המג"א שכותב: ולפענ"ד נראה הטעם דאסור לטעום [קודם שמאכיל לבהמתו] משום דכל אדם אין להחזיק עצמו לזכאי וכו' רק שאוכל בזכות הבהמות, כדאיתא במדרש בעובדא דאלכסנדר, וקאמר התם מקרא ד"אדם ובהמה תושיע ה'". ועל פי זה י"ל לפי מה דמוקי בריש פרק כיצד מברכין (ברכות לה:) הא ד"ואספת דגנך" (דברים יא:יד) באין עושיין רצונו של מקום, הכי קאמר: "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" (שם:טו), ובזכות זה גם אתה "ואכלת ושבעת". ולכן כיון שבזכות הבהמה הוא אוכל, ג"כ ראוי להקדימה תחילה וכו'. ולפי מה שכתבתי יש ליתן טעם דדוקא באכילה, שצריך למטר השמים לרוות פני תבל תנובה, ואמר במדרש (ב"ר שם) שאין המטר יורד אלא בזכות הבהמות. אבל לענין שתייה, שמים רבים על פני האדמה, לאו בזכות בהמות תליא מילתא, ולא מצאה הקפידה מקום לנוח להקדים הבהמה בשתייה, ולכן המפסיק [ואומר להשקות את הבהמות] צריך לחזור ולברך וכו', עכ"ל.

והנה בפ' תפילת השחר (ברכות כו:) נחלקו תנאים אם תפילות אבות תיקנום או אם תפילות כנגד תמידין תיקנום [אנשי כנסת הגדולה]. מסקנת הגמרא: תפילות אבות תיקנום ואסמכינהו רבנן אקרבנות.

בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ק או"ח סי' ד') נשאל למה קבעו בתפילת מוסף פסוקי קרבנות מוסף ואילו פסוקי קרבן תמיד לא תיקנו לומר בתפילת שמונה עשרה של שחרית ומנחה. והשיב הנודע ביהודה: הנה בדבר זה היה לי למנוע מלהשיב, כי מי הוא ואיזה הוא שיאמר מלבו טעם על דברים העומדים ברובו של עולם, ואנשי כנסת הגדולה להם לבדם נפתחו שערי שמים וקבעו הכל בטעם ידוע להם ואין אתנו יודע עד מה. ואעפ"כ על פי פשוטן של דברים נלע"ד משום שהתפילות שנקבעו בכל יום נקבע בהם כל צרכי האדם וכל אחד בעת הצורך יפירוש כפיו בתפילה להתפלל אפילו כמה פעמים ביום, וכמ"ד (ברכות סא.) הלואי שיתפלל כל היום. ואפילו לדעת החולק, עכ"פ אם אירע לו לחדש דבר יכול הוא לחזור ולהתפלל, ואם היו מזכירין התמיד בפירוש בתפילה לא היה אפשר להתפלל אלא שחרית וערבית [משום דאסור להקריב קרבן תמיד יותר מפעם אחת בבוקר ופעם אחת בין הערביים], ולמי שהיה נולד איזה דבר להתפלל עליו לא היה יכול להתפלל, ואין כל אדם ביכלתו לחדש נוסח תפילה מלבו. ולקבוע תפילה אחרת חוץ מתפילה שבמקום התמיד, לא רצו להטריח בכל יום, ולכן אף שתפילתנו נגד תמידין תקנו, לא קבעו זכרון התמיד בפירוש בתפילה, מה שאין כן בתפילת המוסף שהיא לפרקים קבעו פרשת המוספין מפורש.

בספר טללי אורות (ביאורי תפילה, ח"א עמ' שי"ד-ש"ט) מובא דבאמת ענין זה כבר נידון בראשונים. ברבינו יונה (דף י"ח מדפי הרי"ף ד"ה ועתה) איתא: "ואומרים רבני צרפת ז"ל שאם טעה ולא התפלל תפילת המוספין כל היום אין לה תשלומים, ותפילת י"ח שהיא 'רחמים' יש לה תשלומים, שאין זמן בקשת רחמים עובר, אבל תפילת מוסף שאינה אלא 'שבח', כיון שעבר הזמן אין לה תשלומים.

"תדע, שהרי אנו רואים שהפסוקים של תמיד של שחר אין אנו מזכירין אותם בתפילת יוצר, ר"ל שלא התקינו לומר בה הפסוקים של קרבן שחרית כמו שהתקינו בתפילת מוסף. וכיון שזה היה כנגד קרבן מוסף וכבר עבר הזמן, אין לה תשלומים, ע"כ.

וכתב השבלי הלקט (סי' ה') "כתב רבי בנימין אחי נר"ו שקריאת פרשת התמיד חובה. תדע לך שהוא כן, שהרי אין מזכירין פרשת תמיד בתפילה כמו שמזכירין פסוקי המוספים בתפילת מוסף, וקדמונינו ז"ל הנהיגו לאמרו בכל יום קודם שיתחיל בזמירות".

בספר זרע יעקב להגרש"ז זלזניק, ר"י עץ חיים, איתא: הנה הרמ"א (או"ח סי' מ"ה) אומר כי הקורא פרשת התמיד בביתו, הרי בבואו לקרוא פעם נוספת עם הציבור, יכוון בפעם השנייה כקורא בתורה'.

ביאר המגן אברהם כי דין זה הוא "לרווחא דמילתא, שלא יהא כמקריב שני תמידין".

דברי הרמ"א הללו הם סמך לתירוץ של הנודע ביהודה (מהדו"ק סי' ד') המיישב, כי הסיבה שלא תיקנו אמירת פסוקי התמיד בתפילת י"ח, שהרי אמרו חז"ל (ברכות כא.): "הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו". היינו, אפשר להתפלל תפילת שמונה עשרה כמה וכמה פעמים ביום. ואפילו לדעת החולקים על כך, הרי הם מודים שאם אירע לו לחדש דבר מה בתפילתו, יכול הוא להתפלל פעם נוספת. ואם היו מזכירין פסוקי קרבן התמיד בתפילה, לא היתה אפשרות לחזור ולהתפלל, כדברי המג"א הנ"ל: "שלא יהא כמקריב שני תמידין".

כדי להסביר למה לא הכניסו הזכרת קרבן התמיד בתפילה, כתב החיד"א במחזיק ברכה (או"ח סי' מ"ח סק"א) דנראה דסמכו על מה

שאומרים בתפילה: "והשב את העבודה וכו'", ומה דבמוסף הזכירו בפירוש ובשאר תפילות סמכו על רמז, משום דאם באנו להזכיר בפירוש היה לנו לשנות נוסח התפילות, דשחרית ומנחה כנגד התמידים וערבית כנגד איברים.

בלקוטי הערות שבסוף שו"ת נודע ביהודה (הוצאת מכון ירושלים, עמ' שכ"ב) מובא מרבי מאיר רבינו, דטעמו של הנו"ב [שכתב שאילו היו מכניסים הזכרת קרבן התמיד לתוך תפילת שמונה עשרה של שחרית ומנחה, מי שהי' נולד לו איזה דבר להתפלל עליו לא הי' יכול להתפלל] אינו מספיק לשבת ויו"ט דליכא נדבה ושאלת צרכים. וכתב: אמנם, אפשר לפענ"ד הטעם, לפי מה שכתב בתשובות בשמים ראש (סי' פ"ט) דנשים פטורות מתפילת מוסף משום שאין שוקלות בקרבנות צבור וכו', א"כ משום הכי לא תקנו בתפילת שחרית ומנחה פרשת תמיד כיון דגם נשים חייבות בתפילת שחרית ומנחה, והן אינן בקרבן תמיד.

ובשו"ת דבר יהושע (ח"א סי' פ"ד סק"ב וח"ג יו"ד סי' ע"ה סק"ח) כתב ליישב שאלת הנודע ביהודה ע"פ דברי התוס' ברכות (כו. ד"ה איבעיא) שחלקו דתפילת מוסף משום "ונשלמה פרים שפתינו" (הושע יד:ג), אבל שאר תפילות רחמי ניהו. ואפשר לבאר דתפילת המוספין הוי כהקרבנות קרבן מוסף עצמו, משא"כ שאר תפילות הוי כמו שבזמן המקדש היו מקריבין שני תמידין בכל יום תיקנו לבקש רחמים פעמים בכל יום, ומש"ה אין מזכירין פסוקי הקרבן בתפילה.

וכעין זה כתב הג"ר יצחק הוטנר זצ"ל בפחד יצחק (פסח מאמר ס"ז) דבמוספין מזכירים את הפסוקים של כל קרבן וקרבן במועדו, ואילו בשחרית אין מזכירין כלל את קרבן התמיד, ורואים אנו מזה כי אע"פ שתפילות כנגד תמידין תיקנו, מ"מ אין כאן אלא ענין של 'כנגד', בעוד שתפילת מוסף נתקנה בגדר 'ונשלמה פרים שפתינו', שהזכרת הקרבן במקום גוף הקרבן היא עומדת.

והנה מוצאים אנו חידוש בתפילת מוסף שמזכירים בה גם את קרבן התמיד: ושני תמידים כהלכתם, ובודאי דהיינו משום דבגוף פרשת המוספים נאמר "על עולת התמיד", מכיון שבמוסף נתקנה הזכרת הקרבן, ממילא נכלל בזה גם קרבן התמיד שכל עיקרו של קרבן מוסף אינו אלא הוספה עליו נמצא דביום שיש בו תפילת מוסף, יש התחדשות גם בקרבן התמיד לענין התפילה, דביום שיש בו תפילת מוסף נכנס גם קרבן התמיד בכלל נשלמה פרים שפתינו, והיינו טעמא דמנהג אשכנז לומר שיר של יום אחר תפילת מוסף, אף על פי שהשיר של יום לקרבן התמיד הוא משתייך, משום דאמירת השיר לאחר תפילת מוסף איננה מתיחסת לקרבן מוסף הנזכר בתפילת מוסף אלא לקרבן התמיד אשר בתפילת המוסף, ומאחרי דבתפילת שחרית אין כאן אלא 'כנגד' התמיד, ובתפילת מוסף יש כאן בחינה של תשלומי תמיד, לכן מנהג אשכנז לאמרו אחר מוסף, עכ"ל.

וכעין זה כתב הגר"ה הלוי בליקוטי דינים וביאורים (מובא בספר מעשה רב השלם אות קנ"ח סק"ג) ליישב מנהג אשכנז לומר השיר של יום אחר תפילת מוסף, וז"ל: ולפענ"ד נראה דהנה לכאורה יש לדקדק למה לא מציינו בשום תפילה של שחרית מנחה וערבית שהי' נזכר בהם הקרבנות לבד מתפילת מוסף. ונ"ל דתליא בפלוגתא דברכות (כו:) ריב"ח אמר תפלות אבות תקנום. ריב"ל אמר, כנגד תמידין תקנום. ותני' כשניהם. ומסיק, א"ל ריב"ח, לעולם אימא לך תפלות אבות תקנום ואסמכינהו רבנן אקרבנות, דאלת"ה תפילת מוסף לריב"ח מאן תקנה, אלא תפלות אבות תקנום ואסמכינהו רבנן אקרבנות. ופירש"י שם וכי עיינו במוספין ולא מצאו תפלה כנגדו, עמדו הם ותקנהו. עכ"ל.

נמצא לריב"ח תחלת תיקוני שחרית מנחה ערבית לא הי' בשביל הקרבנות כי אם אבות תיקנום. אלא דאח"כ אסמכינהו רבנן אקרבנות. ולא רצו חכמים לשנותה מכמו שהיתה מקודם. משא"כ במוספין שעיקר תחילת תיקונה הי' בשביל הקרבנות ולכן מזכירין בה

הקרבת [שוב ראיתי בנודע ביהודה (מהד"ק או"ח ס"ד) שהקשה קושיא הנ"ל. וע"ש מה שתירץ].

והנה לפי זה יבא לנו בעז"ה הכל על נכון. דהנה אין אומרים שירה אלא על היין ולא היו הלויים אומרים שיר כי אם בעת ניסוך היין. והנה לפי זה תינח בזמן שבהמ"ק קיים שהי' קרבנות תמיד של שחר ונסכו ולכן היו אומרים הלויים שיר משא"כ עכשיו שאין קרבן ואין נסכים איך יאמרו השיר. תינח אם היו מזכירים הקרבן והנסכים בשחרית, י"ל כל העוסק בתורת עולה כאלו הקריב עולה וכן בנסכים. משא"כ תפלת שחרית דעיקרו אינו בשביל הקרבנות כלל ואין מזכירין בה

קרבנות וא"כ לא הי' ראוי לומר שיר של יום. אלא דמ"מ תקינו לומר שיר של יום בכל יום לזכר בעלמא דהא מ"מ אסמכניהו רבנן אקרבנות וגם יש בהן מעין יצירה של יום כמבואר בסוף ר"ה.

אמנם בשבת כיון דאיכא מוסף ושם מזכירין הקרבנות ונסכיהם וגם תמיד של שחר ונסכו נזכר בתפלת מוסף "על עולת התמיד ונסכה", וא"כ בודאי אין ראוי להזכיר שיר של יום בשחר ששם לא נזכר לא קרבן ולא נסכו. ולכן העבירו שיר של יום דשחרית של שבת אחר המוסף מפני שנזכר במוסף גם תמיד של שחר ונסכה ואומרים שירה על היין שהם הנסכים.

לד"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לד"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לד"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS EIKEV
© COPYRIGHT 2024
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

נדב בן דבורה לרפ"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש
לד"נ פעסא רחל בת דבורה

“וכסף וזהב ירבה לך” (ח:יג)

“And you will have much silver and gold ...”

A person boasted to the *Chofetz Chaim, Z'TL'*, that Hashem blessed him with great wealth and that he lacked nothing.

The *Chofetz Chaim* told him that he should set aside time during the day for Torah study.

The man replied that, unfortunately, he did not have the time to do so.

Upon hearing this, the *Chofetz Chaim* exclaimed, “If so, you are the poorest of the poor. If you lack time, what do you possess? There is no greater pauper than one who does not have time!”

“ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם” (יא:יט)

“And you shall teach your sons to speak them [the words of Torah]”

Why does the Torah command us to teach our children Torah in the first two *Parshiyos* in *Kri'as Shema* which deal with accepting the supremacy of Hashem and the yoke of Mitzvos upon ourselves?

Hagaon Rav Moshe Mordechai Epstein, Z'TL', the Rosh Yeshiva of Slabodka and Chevron, deduced from this that the only way to accept the yoke of Heaven and Mitzvos upon ourselves and our future generations is through the teaching and study of Torah.

“ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך” (י:יב)

“And now, Israel, what does Hashem ask of you ...”

Hagaon Rav Shlomo Bloch, Z'TL', quoted his Rebbi, the *Chofetz Chaim, Z'TL'*, who said that one must live his life constantly asking himself, “And now ... what does Hashem want of you.” The most important thing to bear in mind is to fulfill the Will of Hashem *now* - at any given time.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

If one eats other foods and a Kezayis of bread, and he is full, is he obligated to *Bentch Mide'oraysa*?

The *Pri Megadim* (O.C. 184, Eishel Avrohom 5), the

Tzlach (Brachos 45, D'H' U'midekotal), and the *Chazon Ish* (O.C. 34:4) are of the opinion that the Torah obligation to *Bentch* is only if one ate enough bread to fill oneself.

The *Ba'al Hama'or* (Brachos, chapter 6), *Hagaon Rav Mordechai Benet Z'TL'* (*Bei'ur Mordechai* 7:33) and others are of the opinion that if one eats other foods with bread and felt full, he is obligated *Mide'oraysa* to *Bentch*.

The *Bei'ur Halacha* (184) cites various opinions that one who ate bread and other foods and feels full, must *Bentch Mide'oraysa*.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Why doesn't the *Shli'ach Tzibbur* recite *Elokai Netzor* upon completing *Chazaras Hashatz*?
- 2) If a woman accidentally neglects to recite *Mincha*, may she recite two “*Shmoneh Esrei's*” for *Ma'ariv*?
- 3) How is it possible for a man to forget to recite *Retzei* in “*Bentching*” on *Shabbos*, and not to be obligated to repeat the entire “*Bentching*”? (two examples)
- 4) Who was eulogized in *Moseira* (see *Devorim* 10:6)?
- 5) Where do we find seven consecutive words in this week's *Parsha* that conclude with the letter *Mem*?
- 6) In a situation in which a *Bracha* is recited on olive oil, which *Bracha* would be recited first - one on wine or one on olive oil?
- 7) Where is it hinted in the *Mitzva* of *Birkas Hamazone* that one should sit when *Bentching*?
- 8) What food that *Bnei Yisroel* ate enhanced their mental acuity?
- 9) When does the calculation of the 100 daily *Brachos* begin - at night or in the morning?
- 10) If one added an extra *Parsha* to a *Mezuzah*, is it kosher?
- 11) Where is it alluded to in the Torah that the value of a *Bracha* is ten *Zehuvim*?

ANSWERS

- 1) The *Shli'ach Tzibbur* does not recite *Elokai Netzor* upon completing *Chazaras Hashatz* because the words *Tiskabel Tzlos'hon* in the *Kaddish Sholeim* take its place (*Mishna Berura* 123:21).
- 2) A woman who accidentally neglected to recite *Mincha*

may recite two Shmoneh Esrei's for Ma'ariv (ibid. 263:43).

- 3) It is possible for a man who forgets *Retzei* in *Birkas Hamazone* on Shabbos not to have to repeat the Bentsching if he reminds himself between the third and fourth Brachos [in which case he would recite a special Bracha (see Orach Chaim 188:6)], or if he forgot *Retzei* in any meal other than the first two (ibid. 188:8).
- 4) Aharon was eulogized in *Moseira* (Targum Yonoson, 10:6).
- 5) The seven consecutive words in Parshas Eikev that conclude with the letter *Mem* are in 11:16 (see Ba'al Haturim).
- 6) According to the Chasam Sofer (Toras Moshe on Parshas Eikev), the Bracha on olive oil would be recited first.
- 7) The word *Vesavata* (Devorim 8:10) if divided spell "ושב עת" - and sit during the time that "וברכת" (Tosafos Brachos 28b).
- 8) According to the Rokei'ach (8:2) - the Mon. "ויאכילך את המן וגו' למען הודיעך" - מלמד שנכנס להם דעה באכילת המן. [ועיין בנחמ"י (ט: כ) "ורוחך הטובה נתת להשכילים ומנך לא מנעת מפיהם"].
[This can also explain the Chazal (Mechilta, Parshas Beshalach): לא ניתנה התורה לדרוש אלא לאוכלי המן]
- 9) According to the Sefer Ha'itim (195), Avudraham, Kol Bo, Beis Yosef and Magein Avrohom (O.C. 46:3), it begins at night and goes until the next evening. According to the Machzor Vitri, Sefer Ha'orah, Levush (O.C. 46:1) and others, it begins in the morning and continues until the next morning.

ועיין בספר במחיצת רבינו (עמ' נ"ו-נ"ז) מה שדייק הג"ר יעקב קמנצקי זצ"ל ששיטת הרמב"ם (הלי' תפלה פ"ז הי"ד) היא שלענין מאה ברכות הלילה הולך אחר היום.

- 10) It is not kosher and he has violated *Bal Tosif* (Igros Moshe Y.D. II:141. Also see Kesav Sofer, Gittin 60a, and Betzeil Hachochma II:54).
- 11) The Da'as Zekeinim (Bemidbar 7:14) notes that the concept that if one takes away a Bracha from someone that he must pay him ten *Zehuvim* (see Chullin 87a) is alluded to in the words (במדבר ז' יד:) "כף אחת עשרה זהב" (במדבר ז' יד:) - which can be interpreted as meaning that one of 'כף' which equals 100 [i.e. one of 100 Brachos that one is obligated to recite daily], is "עשרה זהב" - worth ten *Zehuvim*.

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתתיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on שמחות and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*